

INSPECTEUR-GENERAAL DER
KONINKLIJKE LANDMACHT

Onderwerp: gasaanval Mei 1940.
Nummer: 923 DM/Kr.

HILVERSUM, 16 Mei 1946.
"DE ZWALUWENBERG"

GEN. STAF: *Hd Hd IX*
No. 398
Ingek.: 22 MEI 1946
Bundel: *NKG*

A.A.

H. Kruls

Kolonel visser
del

Eenige dagen geleden bereikte mij het bericht, dat er tijdens de oorlogsdagen in Nederland van 10-14 Mei 1940 een gasaanval der Duitschers te Achterbeg zou hebben plaats gehad, waaraan de Korp. L.P.J.de Wolf gestorven zou zijn.

Ik heb getracht hierover nadere gegevens te verkrijgen, welke mij een dezer dagen door den Heer J.A.L.Visser, Vredelaan 50 te Laren ter hand werden gesteld.

*ten behoeve van
Hoofd. afd. 2
nadere getuigen verklaringen
zijn noodig*

De namen op bijlage 1 zijn van diegenen, die dit kunnen getuigen.

Bovendien zend ik U hierbij als bijlage 2 een foto-copy van Dr. F.N.Sickenga, res.-officiervan Gezondheid 1e Klasse van de HpV Luchtverd.kom Utrecht tijdens de oorlogsdagen.

2:
*22/5
de kat
del*

Mogelijk acht U deze gegevens van zoodanig belang, om een onderzoek te doen instellen.

Ik zou het op zeer hogen prijs stellen, indien ik t.z.t. hieromtrent eenige bericht zou mogen ontvangen.

De toegevoegd Hoofd-Officier,

[Handwritten signature]

De Majoor Mr. A.A.Land.-

Aan:

den Luit.-Generaal H.J.Kruls
Generalen Staf
's-GRAVENHAGE.

Bijlagen: 2.

Dr. L.A.H. ALBERING, te Ginneken, Pr. Julianastraat 16
Kpt. M.J.H.S. ROMPEN, 's-Gravenhage, Weissenbruchstraat 340.

Comman. v. Wolf

Th. Korman, Doorn, Kampweg 100. 'htr.
Sergt. DONKERS te Rotterdam, nader adres onbekend.

Allen getuigen bij den gasaanval der Duitschers te Achterberg, waarvan o.m. de korp. LODEWIJK PETRUS JOHANNES de WOLF schaltoffer was. Laatstgenoemde was ingedeeld bij het M.C. II 24ste Reg. Infanterie.

Voorts wordt verwezen naar de verklaring van Dr. F.M. SICKENGA, Res. Officier v. gezondheid iste klas, terwijl de huisarts Dr. P.A. KEEMAN, Eemnesserweg 22 te Laren (Nh) en de chirurg Dr. J.A.C. SCHEPEL, Soestdijkerstraatweg 9 Hilversum genoemde de WOLF bij zijn laatste ziekte hebben behandeld en op de hoogte zijn van de aangetaste longen ten gevolge voornoemde gasaanval.

J.A.C. Schepel
Hilversum 50
telef 3670 haren

T.J.H. Cormaan
Res. H. R. Jagers
ingedeeld bij Hoofdkwartier Achterberg

9/25329

MINISTERIE VAN OORLOG

'S-GRAVENHAGE, 19 Sept. 1946

Afd. AII, Bur. 1, Nr. 125

Bij beantwoording of vermelding van dit schrijven gelieve men dagtekening, letter en nummer nauwkeurig aan te geven

ONDERWERP:

Pensioen.

Volgens verklaring van Mevrouw de Weduwe L.P.J. de Wolf, geb. J.C.C. Duijkers, wonende te Laren (NH), Vredelaan 37, zou haar echtgenoot als dienstplichtig korporaal van M.C. II-24 R.I. op 13 Mei 1940 strijdende bij Achterberg letsel hebben bekomen aan de longen tengevolge van een gasaanval der Duitschers.

Een door genoemde Weduwe in verband met het overlijden van haar echtgenoot op 25 Nov. 1943, ingediende pensioenaanvraag moest worden afgewezen, omdat tusschen het overlijden van haar echtgenoot en de uitoefening van den militairen dienst naar medisch inzicht geen verband aannemelijk was. Van een gasaanval was niets bekend en kan ook niet worden bewezen.

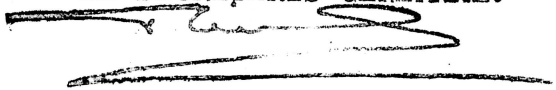
In de morgen van den 11en Sept. 1946 werd deze aangelegenheid bij den Centralen Raad van Beroep behandeld.

De bij de Openbare Terechzitting o.m. opgeroepen en verschenen getuige Th. Corman verklaarde, dat hij zelf ook slachtoffer was geweest van de bedoelde gasaanval.

In verband hiermede zou ik gaarne van U vernemen of eenige gegevens bekend zijn omtrent een gasaanval op 13 Mei 1940 nabij Achterberg.

W

DE MINISTER VAN OORLOG
voor den Minister,
DE SECRETARIS-GENERAAL.

AAN

Den Chef van den Generalen Staf.

MINISTERIE VAN OORLOG

H. J.

'S-GRAVENHAGE, 28 October 1946.

Afd. A II. Bur. 1. Nr. 257.

ONDERWERP:

Twistgeding inzake Mevr.
L.P.J. de Wolf, geb. J.C.C.
Duijkers.

25329

*nr Hoofdafd. Krijgs gesch
Mst. met verzoek
behandeling over te nemen*

GEN. STAF:
No. <i>782</i>
Ingek. <i>29-10-1946</i>
Bundel: <i>N.K.G.</i>

Bij beantwoording of vermelding van dit schrijven gelieve men dagteekening, letter en nummer nauwkeurig aan te geven

SPOED

Ten verfolge op mijn schrijven van 19 September 1946, Afd. A II, bur. 1, nr. 125 deel ik U mede, dat de voortzetting der behandeling van het twistgeding inzake Mevrouw de Weduwe L.P.J. de Wolf, geboren J.C.C. Duijkers ter terechtzitting van den Centralen Raad van Beroep is bepaald op Woensdag morgen 6 November 1946.

Aangezien door verschillende getuigen het gebruik van gas als zeer aannemelijk wordt voorgesteld, verzoek ik U Uw bevindingen op dit gebied, als gevraagd in mijn bovengenoemd schrijven, zoo spoedig mogelijk te willen mededeelen, in elk geval vóór 6 November a.s.

Indien het in verband met de beperkte tijdsruimte gewenscht voorkomt, gelieve U een afschrift van Uw antwoord rechtstreeks te doen bezorgen bij het hoofd van de Afdeling A II, wien ik als mijn vertegenwoordiger bij de terechtzitting heb aangewezen, teneinde genoemd Afdelingshoofd in de gelegenheid te stellen zich tijdig vóór de zitting een denkbeeld omtrent deze aangelegenheid te vormen.

DE MINISTER VAN OORLOG,
Voor den Minister,
DE SECRETARIS GENERAAL,

AAN den Chef van den Generalen Staf.

*Ter behandeling aan Hoofdafd. 2.
v.k.k.v.
S'gravenhage. 29 October 1946
De kolonne in Gen. Staf
b.v. De Majon terugreis
Kilvoet*

GENERAL STAF.
XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
Hoofdafdeling (Krijgsgeschiedkundig
Instituut).

397/416 NKQ
30 October 1946.

398

Rusthoekstraat 2, telef. 557666.

Inlichtingen gasaanval
Mei 1940.

Aangezien dezerzijds gegevens dienen te worden verzameld, betreffende een gasaanval, welke mogelijk op 13 Mei 1940 nabij Achterberg heeft plaats gevonden, en, naar dezerzijds werd vernomen door U onder anderen zouden kunnen worden verstrekt, zou ik het zeer op prijs stellen, indien U zich daartoe op 31 October, 1 of 2 November te mijnen bureele zoudt willen vervoegen. Bij eventueele verhindering zie ik hiervan gaarne zoo mogelijk telefonisch, bericht tegemoet.

Coll: *JS* De Kolonel v.d. Generalen Staf
Typ : Nz. Hoofd v.h. Krijgsgeschiedkundig Instituut,
b.a. De Majoor toegevoegd,

minste *S*

(Th. Stoltz).

AAN
den Heer M.J.H.S. Rompen
s.s.t.t.
Weissenbruchstraat 340
DEN HAAG.

GENERALE STAF.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
Hoofdafdeling IX (Krijgsgeschiedkundig
Instituut).

1 November 1946.

782.

Rusthoekstraat 2, telef. 557566.

twee

Twistgeding inzake
Mevr. L.P.J. de Wolf, geb.
J.C.C. Duykers.

Museum

Naar aanleiding van Uw brief d.d. 19 Sept.
1946, Afd. A II, Bur. 1, Nr. 125, betreffende het twistge-
ding inzake Mevr. L.P.J. de Wolf, geb. J.C.C. Duykers, en
onder verwijzing naar Uw brief d.d. 28 October 1946, Afd. I.
Bur. 1 Nr. 257, moge ik Uwer Excellentie hierbij aanbieden
een uittreksel uit het "Gevechtsbericht van 9 tot en met
14 Mei 1940" van het IIe Bataljon van het 24e Regiment
Infanterie, opgemaakt door de Res. Kapitein C. Hess, alsmede
een uittreksel uit het "Verslag over de krijgsverrichtinge
enz." van 3-II-24 R.I., opgemaakt door Reserve-kapitein
Ph. J. C. Dijs.

In de gevechtsrapporten enz. van andere onder-
deelen, welke eveneens op 13 Mei nabij Achterberg aan de
gevechtshandelingen hebben deelgenomen, wordt omtrent een
mogelijke gasaanval niets vermeld.

Coll: R De Kolonel v.d. Generalen Staf
Typ: Nz. Hoofd v.h. Krijgsgeschiedkundig Instituut,

minuta

(D.A. van Hilten).

AAN
Zijne Excellentie den
Minister van Oorlog.

AFSCHRIFT.

GENERALE STAF.

Hoofdafdeeling IX (Krijgsgeschiedkundig
Instituut).

1 November 1946.

Rusthoekstraat 2, telef. 557566.

782

Bijlage twee

Twistgeding inzake
Mevr. L.P.J. de Wolf, geb.
J.C.C. Buykers.

Naar aanleiding van Uw brief d.d. 19 Sept.
1946, Afd. A II, Bur. 1, Nr. 125, betreffende het twistge-
ding inzake Mevr. L.P.J. de Wolf, geb. J.C.C. Buykers, en onder
verwijzing naar Uw brief d.d. 28 October 1946, Afd. II Bur.
1 Nr. 257, moge ik Uwer Excellentie hierbij aanbieden een
uittreksel uit het "Gevechtsbericht van 9 tot en met 14 Mei
1940" van het IIe Bataljon van het 24e Regiment Infanterie,
opgemaakt door de Res. Kapitein C. Hess, alsmede een uittrek-
sel uit het "Verslag over de krijgsv verrichtingen enz" van
3-II-24 R.I., opgemaakt door Reserve-kapitein Ph. J. C. Dijs.
In de gevechtsrapporten enz. van andere onder-
deelen, welke eveneens op 13 Mei nabij Achterberg aan de
gevechtshandelingen hebben deelgenomen, wordt omtrent een
mogelijke gasaanval niets vermeld.

Coll: *J. M.*
Typ: Nz.

De Kolonel van den Generalen Staf,
Hoofd v.h. Krijgsgeschiedkundig Instituut,
w.g. D. A. van Hilten.

Voor eensluidend afschrift
De Majoor toegevoegd,

(Th. Stoltz).

AAN
Zijne Excellentie den
Minister van Oorlog.

24e Regiment
IIe Bataljon

AFSCHRIJFT.

Gevechtsbericht van 9 tot en met 14 Mei 1940

-----
13 Mei

Vij.artillerievuur werd onvangen, dat echter geen doel trof. Teneinde mij volkomen op de hoogte te kunnen houden van hetgeen gebeurde, bevond ik mij in de voorste lijn bij de li. voor Cie. Ik bemerkte echter dat langzamerhand langs den Meentsteeg een terugvloeien van manschappen begon en teneinde hieraan een einde te maken, heb ik mij met het motorrijwiel langs dezen weg begeven, opdracht gegeven allen terug te houden en daar ik begreep, dat nu III-29 R.I. (dit was een van de voorbataljons van het regiment) terug getrokken was, ik met mijn bataljon alleen stond, heb ik mij tegelijkertijd om nadere instructies te ontvangen, begeven naar den Reg.Cp. Uit den toestand, waarin deze zich bevond, bleek mij, dat deze inderhaast verlaten was. Hieruit werd mij duidelijk, dat het geheele regiment verdwenen was. Inmiddels waren vij.vliegtuigen gekomen, die de troep bevuurden en werd vermoedelijk ook van gas gebruik gemaakt (De luit.Arriens en sergeant Schramade, die bij mij was, verklaarden hiervan nadeelige gevolgen ondervonden te hebben. De troep heeft haar gasmasker opgezet. Persoonlijk heb ik geen last van gas gehad).

Gouda, 29-5-'40
De Res.Kapitein,
W.g. C.Hess.

Voor eensluidend afschrift
De Luitenant-Kolonel der Art.
de Klerck
F.A.J. der Klerck

Bijlage, behoorende bij den brief van het
Hoofd van het Krijgsgeschiedkundig Instituut, d.d.
1 November 1946 Nr. 782.

AFSCHRIFT.

24e REGIMENT INFANTERIE.

IIe BATALJON.

3e COMPAGNIE.

Verstlag over de krijgsverrichtingen bevattende de
reconstructie der gegevens, gevraagd in de brieven
van C.V. Sectie I No. 195 G.d.d. 27 Mei 1940 en
C.-Brig.B. Sectie I-1 No. 2028 d.d. 31 Mei 1940.

13 Mei 1940

Tijdens den opmarsch werkte het aanwezig zijn van eigen militairen niet behoorende tot ons Bat., welke stellingen bezet hadden en hieruit meermalen terugtrokken, zeer nadeelig op het moreel van onze troep. Temeer daar het gerucht zich verspreidde, dat de vijand gebruikt maakte van Nederlandsche uniformen. Een militair op een paard, die van vijands zijde kwam aanhollen en schreeuwde: "TERUG DE DUITSCHERS KOMEN", werkte verwarringstichtend. Toen op dit paard geschoten werd en zulks van verschillende kanten, werd herhaald eigen menschen geraakt. Ook dit werkte funest, ik heb toen alleen door de onderdeelen voortdurend voortwaarts te drijven den troep in bedwang kunnen houden. Verschillende ondercommandanten en manschappen hielpen moedig hieraan mede. Langzamerhand werd de troep rustiger. Op een gegeven moment bleek mij, dat mijn vóórsecties kwamen ter hoogte van de vóórcompagnieën, welke door vij.vuur niet verder konden. Deze troepen der vóórcompagnieën hadden stelling genomen in bestaande stellingen. Het vij.vuur was toen hevig en kwam van verschillende kanten vóór en op de zijden van ons. Mijn vóórsecties en eenige zw.mitrs. hebben aldaar op dezelfde hoogte eveneens stelling genomen en vij.doelen bevuurd. Ik heb toen verkend en overwogen om inplaats van de 2e vóórcompagnie voor mij heen zou trekken de mogelijkheid zou bestaan om met mijn onderdeel, geheel, of gedeeltelijk reeds nu de re.flank van de 2e vóórcompagnie te komen, doch en het voortdurend trekken van Ned. troepen aldaar en het vij.vuur der mitrs., art. en vliegtuigen maakten dit niet met succes uitvoerbaar. Bovendien kwam het bericht van verzamelen op den Zuidelijken Meentweg. De activiteit van den vijand was nu op zijn hevigst. Teruggetrokken werd op en langs de Weteringsteeg. Het vij.avu. en de vliegtuigen maakten het noodzakelijk, dat in kleine groepen moest worden teruggetrokken. Persoonlijk heb ik mij o.a. in een sloot moeten dekken tegen een groep vliegtuigen, welke bommen lieten vallen en na omcirkeling verschillende malen terugkwamen. Tevens werd een scherpe prikkende geur waargenomen, weshalve ik het verstandiger vond het gasmasker op te zetten. Of dit strijdgas geweest is kon ik niet beoordeelen.

Druten, 8 Juni 1940
De Reserve-Kapitein,
(get.) Ph.J.C.Dijs.

Z.O.Z.

GENERALE STAF.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
Hoofdafdeeling IX (Krijgsgeschiedkundig
Instituut).

12 November 1946.

Rusthoekstraat 2, telef. 557566.

398

twee

Gasaanval Mei 1940.

Naar aanleiding van Uw brief d.d. 16 Mei 1946, Nr. 923 D M/Kz, betreffende een op 13 Mei 1940 nabij Achterberg mogelijk plaats gehad hebbenden gasaanval, welke brief mij door der Chef van den Generalen Staf ter behandeling werd toegezonden, heb ik de eer Uwe Koninklijke Hoogheid het navolgende te berichten.

In de, in mijn archief berustende, verslagen, gevechtsrapporten enz. der troepencommandanten van het 24e Regiment Infanterie, die op 13 Mei 1940 nabij Achterberg bij de aldaar plaats gehad hebbende gevechtshandelingen zijn betrokken geweest, komen omtrent een mogelijken gasaanval slechts een tweetal zeer summiere gegevens voor, welke als bijlage 1 en 2 zijn bijgevoegd. Uit deze gegevens mag geen conclusie worden getrokken of door de ter plaatse optredende Duitse troepen al of niet van eenig soort ~~slijd~~gas is gebruik gemaakt.

Door Mevrouw de Weduwe L.P.J. de Wolff, geb. J.C.C. Duykers, wonende te Laren (N.H.), Vredelaan 37, wier, in Uw aangehaalden brief vermelden, echtgenoot als dienstplichtig korporaal van M.C.-II-24 R.I. op 13 Mei aan de gevechten bij Achterberg heeft deelgenomen, werd, in verband met het overlijden van haar echtgenoot op 25 November 1943, een pensioen-aanvraag bij den Minister van Oorlog ingediend.

Deze pensioen-aanvraag werd door Mevrouw de Weduwe L.P.J. de Wolff ingediend, omdat door haar werd aangenomen, dat haar echtgenoot was overleden als gevolg van bekomen letsel aan de longen door een mogelijke gasaanval op 13 Mei 1940. Deze aanvraag werd afgewezen, op grond van het feit, dat tusschen het overlijden van haar echtgenoot en de uitoefening van den Militairen Dienst naar medisch inzicht geen verband aannemelijk was en omtrent een gasaanval niets kon worden bewezen.

Deze aangelegenheid werd in den morgen van 11 September 1946 behandeld in de terechtzitting van den Centralen Raad van Beroep, welke door een vertegenwoordiger van den Minister van Oorlog werd bijgewoond. De in Uw bovenvermelden brief aangehaalde getuigen, werden in de terechtzitting gehoord. De behandeling werd voorgezet in de terechtzitting van den Centralen Raad van Beroep op Woensdag 6 November jl. In deze terechtzitting werden door den vertegenwoordiger van den Minister van Oorlog de gegevens, vermeld in bijgevoegde bijlagen, overgelegd. Aangezien op grond der tegenstrijdige verklaringen, afgelegd door de getuigen, voorshands nog geen beslissing mocht worden genomen, werd

-deze-

AAN

Zijne Koninklijke Hoogheid den
Inspecteur-Generaal der Koninklijke
Landmacht

"De Zwaluwenberg"

HILVERSUM.

deze uitgesteld tot een volgende terechtzitting, welke vermoedelijk over vier weken zal plaats vinden. **IK hoop Uwe Koninklijke Hoogheid te zijner tijd een afschrift van de uitspraak te mogen aanbieden.**

Naar mijne meening, gebaseerd op de in de gevechtsrapporten enz. omtrent gasaanvallen vermelde gegevens, hebben de Duitse troepen bij hun operatiën in Nederland in Mei 1940 nergens van eenigerlei strijdgas gebruik gemaakt. Wel is de mogelijkheid niet uitgesloten, dat door onvolledige detonatie van projectielen, bommen e.d. op eenige plaatsen een sterke gasconcentratie kan zijn opgetreden, welke ten onrechte voor een gasaanval werd aangezien. Hierbij kan onder meer worden gedacht aan het optreden van CO₂-gas en het kleurlooze en reuklooze CO-gas. De aanwezigheid van deze gassen, in sterke concentratie, kan lichamelijke storingen tengevolge hebben.

De vertegenwoordiger van den Minister van Oorlog inzake het bovenvermelde twistgeding, is met deze zienswijze in kennis gesteld.

Coll: *B*
Typ: Nz.

De Generaal-majoor b.d.
Hoofd v.h. Krijgsgeschiedkundig Instituut
v.d. Generalen Staf,

5
Minuta

(D.A. van Hilten).

[Faint, mostly illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page]

MINISTERIE VAN OORLOG.

Sectie G VIII (Krijgsgeschiedenis).

106/47 J. K. G.
5 Februari 1947.

G VIII-106.

Kanaalweg 2, telef. 557566.

3

Oorlogsmisdaad.

Ten antwoord op Uw brief dd. 11 Januari 1947 Afd. A III Nr. 1335 onderwerp Oorlogsmisdaad, welke brief was gericht aan den Directeur van het Archief der Koninklijke Landmacht, (Sectie G VIII Bureau 5) doch waarvan de behandeling door mij is overgenomen, kan ik U het volgende mededeelen.

Uit de verslagen van de krijgsverrichtingen in de Meidagen van 1940, ingediend door commandanten van verschillende onderdeelen, welke aan de gevechten op het Eiland van Dordrecht hebben deelgenomen, blijkt, dat de vijand op dit gevechtsterrein meermalen Nederlandsche krijgsgevangenen als dekking heeft gebruikt.

Ten bewijze hiervan bied ik U hierbij drie afschriften aan van bij mij berustende stukken, betrekking hebbende op drie afzonderlijke gevallen van dien aard.

Het is mij echter niet mogelijk vast te stellen, bij welk van deze gevallen dpl. van Zeeland is betrokken geweest, aangezien noch zijn naam noch die van sergeant Duis-ter in de mij ten dienste staande stukken worden vermeld.

Copl: *[handwritten mark]*
Typ : Nz.

De Luitenant-Generaal
Chef v.d. Generalen Staf,

o/1 De Generaal-Majoor b.d.
Hoofd Sectie G VIII,

[handwritten signature]
[handwritten initials]
(D.A. van Hilten).

AAN
den Minister van Oorlog
te

's-GRAVENHAGE.

MINISTERIE VAN OORLOG

Cheff van den Generalen Staf.

Sectie G VIII Bureau 2.

No. G VIII 732/46

Bijlagen: 1

Onderwerp: Twistgeding in zake

Mevr. L.P.J. de Wolf, geb. J.C.C.

Duykers.

's-Gravenhage, 24 Februari 1947.

Ten vervolge op mijn brief No. 398 d.d.
13 November 1946 aangaande bovenvermeld onderwerp
moge ik Uwer Koninklijke Hoogheid hierbij een
afschrift aanbieden van een mij toegezonden uit-
spraak van den Centralen Raad van Beroep in zake
bovenvermeld twistgeding.

Coll:
Typ: JR

De Generaal-majoor b.d.
Hoofd Sectie G VIII,

M. van Hilten
DL
(D.A. van Hilten)

AAN:

Zijne Koninklijke Hoogheid
den Inspecteur-Generaal
der Koninklijke Landmacht

te

H I L V E R S U M.